

M
e
c
t
c
o
r
p
o

Közöny

kéthetente megjelenő elektronikus kiadvány

II. évfolyam/36. szám

fotó: Gubis Mariann

az állampolgár lapja

digitális nyomtatás

www.apress.hu 30/92-44-286 info@jstudio.hu
2030, Érd, Riminyáki út. 61.

Akciós ajánlatunk

Digitális nyomtatás 110 cm szélességben,
176 g-os matt fotópapírra

nettó **3.990.- HUF/m²**

Fóliavágás plotterrel

Reklámtáblák tervezése és gyártása

Autódekorációk készítése

Világítós reklámtáblák

nettó **2.990.- HUF/m²**

Roll-up display

Egyedi dekorációval

nettó **29.990.- HUF**

Kedves Olvasó!

Szeretek az éjszakai műszak után a városban sétálgatni. Pedig most sem aludtam már huszonkét órája. Van abban valami báj, ahogy az emberek már hétfőn reggel teljes közönnyel mennek el egymás mellett. Még a tekintetek találkozásának apró luxusát sem engedik meg maguknak.

Beszűkül a tér, és árnyakat hallucinálok a fáradtságtól. Mindenkinek megvan a maga baja.

Tömök magamba egy kis junk-food-ot. Ugyanakkora szemét, mint a kifejezés, amit magával hozott.

Leülök egy kapu lépcsőjére. A reggeli Nap már erősen melegíti az arcomat. De nem merem becsukni szememet, hogy élvezzem. Elaludnék. Igaz, kit zavarna? Megiszom a maradék üdítőmet, és az üres poharat magam mellé rakom. Hátha...

Gondolkodtató kikapcsolódást!

Sablik Henrik
főszerkesztő

БІЛВӘРБЛОКК

*Hiába a sok gyümölcs,
a sport, mely szép testet
kölcsonöz egy szép arcú
fiúnak, a boldogságot
nem a wellness hozza el.
Az Rajtad múlik.*

Derek Jarman 1985-ös
Caravaggio c. filmjének
plakátja

ТӘРТІПАЛМ

HELYZET

Fővárosi kultúramentési akció II.	4
Levél a BKV Zrt.-nek	5
A rehab, a bakonyi betyár és az aphasia esete	6

FITTE KULTŪRA

Hancock, a közönyös szuperhős	7
79. Ünnepi Könyvhét	8
Sikeres a Szentivánéji Álom!	9
Fogas kérdések	10

VÉLEMÉNY

A jognak asztalánál	12

ӨНМҮКӨДӨ ІРОДАПАМ

Gyerekmágus	13
Mókuserék 14	

МАРСО

Hull a dék a blokkban	15

КИХАПС

Egyszer vége lesz	17
Kaland, vagy valami efféle	18

КИӘЛЛІТӘС

	19

Fővárosi kultúramentési akció II. – AZ AKASZTÁS

Benczúr Ház (1930-2008)

– búcsú(?)levél –

„Az áldozat jelen állás szerint 78 évet élt. Halálát nem természetes körülmények okozták. Kivégezték...”

A Művelődési Alapítványt egykor dr. Báró Szalay Károly e szavakkal adta át: „Legyen ez a ház a béke, a szeretet és az egyetértés tanyája... s a jövő oly szép legyen, mint azt reméljük.”

A gyönyörű műemlék jellegű Házat a Postás dolgozók nyugdíjalapjából vásárolta a nem könnyű helyzetben lévő Magyar Királyi Posta 1930-ban. A Ház több rendszer- és kormányváltást élt át, a fenntartása azonban soha eddig veszélybe nem került. A jelenlegi Postavezetés (akik pár éve ülnek mostani helyükön) azonban a maradék támogatást megvonta.

A Művelődési Alapítvány fenntartó vállalatai pár éve (2002 ill. 2005), az azóta külföldi kézbe került Matáv (jelenleg Magyar Telekom Nyrt.) és az Antenna Hungária tették fel nyakába a kötelet a részarányos támogatásuk megvonásával. Ezek után kb. másfél hete a sámlit a „Magyar” (Állami) Posta Zrt. rúgta ki.

Ennek a három cégnek a hivatalos, bevallott jövedelmüknek az egy (1) ezrelékét (!!!) jelenti a szükséges 60 millió forint (ami a működéshez lenne szükséges, pályázatokhoz, bérezésekhez), ami mellé kb. 200 millió forintot termelt ki a Művelődési Ház önerőből, a Postásoknak járó állandó kedvezmények mellett. Adóssága a Háznak nem volt és jelenleg sincsen.

Ez a bűn, amit soha nem fognak tudni kitörölni életükből a döntéshozók, mivel örökké tartó kárt okoznak azoknak az embereknek, művészeknek, kultúra iránt érdeklődőknek, akik ide jártak az elmúlt közel 8 évtized alatt. Itt működött többek között egy több mint 100 éves zeneiskola, jazz és klasszikus képzéssel (Erkel Ferenc Zeneiskola), hazánkban elsőként jazz-oktatással, képzőművész-kör, hangtechnikus képzés, több mint 80 ezer kötetes központi könyvtár, táncoktatás, fotóiskola, étterem, kultikus jazz és underground zenészeket segítő klub stb., stb...

Fotó: www.benczurhaz.hu

A 2008. júliusi kuratórium döntése alapján a Házban dolgozók munkaköre 2008. augusztus végén megszűnik (van, aki közel 30 éve dolgozik itt, neki munkát találni ilyen helyzetben kb. lehetetlen lesz...) és a gazdasági osztály marad egyedül még pár hónapig a felszámolás lefolytatására...

Ez a jelenlegi helyzet, hiába gyűjtöttünk aláírást, fordultunk a nyilvánossághoz, kerestünk támogatókat, foglalkoztunk vele nagyjából a teljes hazai média tévétől rádióig, internetes újságokon át stb... és szerveztünk meg egy kétnapos támogatói fesztivált kb. 2 hét alatt, amire közel 700 ember volt kíváncsi, semmi nem volt elég, a legkisebb fennakadás vagy kétségek nélkül vont meg a végső támogatást a Magyar (Állami) Posta Zrt.

Erre nem is kell mit írni, mindenki látja talán, hogy nekik ez mennyit jelent egy ilyen világban, ahol a pénzen kívül lassan semmi sem számít...

Fotó: www.benczurhaz.hu

A Ház eladását eddig az alapító vállalatok cáfolták, ma már nem, de nem mondanak semmi biztosat a Ház jövőjét illetően, illetve ennyit azért mégis: „A tulajdonosok között egyeztetések zajlanak.” Lehet, hogy a Ház dolgozóit és a közvéleményt is érdekelné, hogy mifélek...

Elvileg még van egy, a Postánál működő szakszervezet, az Üzemi Tanács talán, akik még megvethőzhatnak a döntést, de egyelőre ők még hallgatnak tudomásunk szerint.

Így az Almássy téri Művelődési Központ, a Kultiplex, vagy az F.M.H. után (hogy csak a legutóbbi év „eseményeit” nézzük) újabb áldozat következhet. Kár, hogy nem lehet ellene semmit sem tenni...

Köszönjük Mindenkinek, minden látogatónak, fellépőnek, művészeknek, támogatóknak, a hajdani Posta vezetőinek, hogy lehettünk, és a kultúrát, a művelődést és a művészetet szolgálhattuk 1930-tól 2008. augusztus 28-ig, a kuratóriumi döntés értelmében...

Aki tudja, adja azért tovább!”

Megtettük.

*Abban a reményben, hátha történnek még csodák.
És ez mégsem az utolsó életjel a Benczúr Háztól.*

*A Mentrópia Szerkesztőségének nevében,
Gáspár Ildikó*

Tisztelt BKV ZRt.!

Eddigi életem során volt néhány év, amíg vidéken laktam, és így nem vásároltam havibérletet az önök járataira. Mindig is vallottam, hogy egy szolgáltatásért fizetni kell, hiszen a színvonal csak így tartható fent, csak így fejleszhető. Persze, szóvá tehetném,

hogy ilyen árak mellett miért csak ilyen szolgáltatást tudnak biztosítani, de egy: ha megvizsgáljuk, látható egy lassú, de határozott fejlődés az elmúlt években (az elkövetett bakikkal együtt), kettő: nem ezért írok.

Mióta felnőttbérletet veszek, már nem a diá-

komban hordom, hanem az önök által előírt általános, fényképes bérletigazolvánnyal együtt használom. A probléma pedig itt kezdődik. A BKV pénztárakban található 70 forintos, leheletnyi műanyagból készült bérlettok nem igazán alkalmas a napi 6-8 előkeresésre és felmutatásra. Egy intenzív, „metrón utazós” hónap elegendő ahhoz, hogy a műanyagtok valahol beszakadjon, eltörjön, majd teljesen szétnyíljon. Ez több okból sem szerencsés. Az egyik, hogy egy ilyen tartóból nagyon könnyen el lehet veszíteni a bérletszelvényt. Másik: nem szívesen adok ki havonta majd' egy

százast olyan, a természetben lebomlani nem tudó valamire, amit néhány hét múlva bosszúsán hajítok bele egy kukába.

Amikor bementem az Akácfa utcai ügyfélszolgálatukra, hogy jelezzem, gondoljanak ránk is, rendszeres bérlethasználókra, csodás üvegvitrinjükben megláttam a sok-sok BKV-ajándéktárgyat. Ekkor fogalmazódott meg bennem, hogy – ha másképp nem is megy – ilyen szuvenírként előállíthatnák a régi, jól bevált, retro-bérlettokot (vastag, színes műanyag keretes). Frissen fogant elképzelésemet elmondtam az ügyfélszolgálatot tartó kedves és türelmes hölgynek is, aki – remélem, nemcsak azért, mert ez a dolga – egyetértett, és jó ötletnek tartotta.

Hát így született meg ez a levél. Bízom abban, hogy ezek a gondolatok elindítanak valamit, és belátják, meg kell szüntetni ezt a természetben nem – de zsebben igen könnyen – bomló műanyag hulladékot, amit jelenleg bérlettokként árusítanak.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket:
Sablik Henrik
állampolgár

Tisztelt Sablik Henrik!

Köszönjük, hogy észrevételével megtisztelte Társaságunkat. Sajnáljuk, hogy kellemetlenséget okoztunk, melyért ezúton is szíves elnézését kérjük.

A bérlettok javítását célzó bejelentését továbbítottuk illetékes szakszolgálatunkhoz annak érdekében, hogy a fejlesztések során figyelembe tudják venni az Ön javaslatát is. El kell mondanunk azonban azt is, hogy jelenleg folyamatban van az új bérletigazolványok gyártása, ami hasonló méretű lesz mint a személyi igazolvány, így teljesen új méretezésű bérlettokra lesz szükség a jövőben.

Köszönjük, hogy időt és energiát fordított arra, hogy írjon nekünk, Társaságunk járművein kellemes utazást kívánunk Önnek.

Üdvözlettel:
Szüts Katalin
ügyfélszolgálat-vezető

a válasz...

A rehab, a bakonyi betyár és az aphasia esete

- gondolatok egy logopédiai konferencia közben -

Ismeretlen szavak repkednek a levegőben. Na jó, nem mind ismeretlen, csak már a jelentésüket fedi homály. A logopédiai szaknyelv nincs aktívan a szókincsemben. Nem értek sokat az előadásokból, de figyelek.

Valamikor dél körül kapom el a szálát. Kemény Péter, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium államtitkára beszél az új lehetőségekről, amelyek a fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjában nyíltak. Két fajta ember van: akit ez érdekel, és akit nem. Az utóbbiak vannak többen. De a minisztérium újfajta személete mindenkinek érdekes lehet. Ezentúl az emberek rokkantságát a megmaradt képességek alapján fogják meghatározni. Mit jelent ez pontosan? Tipikusan a félig teli pohár esete. Nem az a fontos, mid hiányzik, hanem az, mid van még, mivel lehetsz hasznos! A rokkantak általában kirekesztettnek, fölöslegesnek érzik magukat, de ezzel a rendszer az orruk alá fogja dörgölni: hasznosak vagytok! Így talán elkerülhető a fásultság, az önsajnálát, ami végül a lelket is csonkává teszi.

A következő időszakban szeretnének felülvizsgálni mindenkit, akit leszázalékoltak az utóbbi években, valóban teljesen munkaképtelen-e. Ha nem, akkor pályára állítják. A képességeihez munkát keresnek, majd szakmai felkészítést kap, és irány vissza: a gazdaságunk hajtója, a GDP termelője, a hétköznapi munka. Persze lesz, aki megint rosszul jár ezzel a rendszerrel. Valószínűleg ők lesznek hangosabbak. Nem titkolt szándék, hogy a megélhetési rokkantakat, a szociális hálót függőágyként használókat kiszűrjék, és újra dologra fogják. Mi is lehet jobb annál, minthogy a társadalmunk hasznára válunk, és nem csak kihasználjuk a lehetőségeit?

A rendszer még elég friss. Januárban kezdték el működtetni, eddig sikerrel. De a jelenlegi hétszáz fő nem túl nagy terhelés. A folyamatok két-három év alatt fogják kiforrni magukat az államtitkár szerint. Azt kérdezem tőle, mi van, ha a következő éra lerombolja a rendszert, ahogy nálunk ez már csak divat a politikában. Mosolyog, és vállat ránt: „Túlterjed a kompetenciámon”.

A munkaügyi rendszerben mentor segít irányt adni nekik, a rehabilitálandókat a saját értékeik hasznosítására tanítják meg. Az ötlet jó. Meglátjuk, torzul-e a gyakorlatban.

Ebéd után újra a szaknyelv jön. Fogyatékos-e a beszédhiba? – teszi fel valamelyik előadó a kérdést. Elgondolkodom. Micsoda badarság. Aztán egy egyszerű mondatával meggyőző: a dadogás az önérvényesítés komoly gátja lehet. A kommunikációs hiányosságok, rendellenességek sokszor nagyobb akadályok az ügyek intézésénél, a kapcsolatok kialakításánál, mint a testi fogyatékosok okozta nehézségek.

Megint felmerül egy furcsa név: aphasia [afázia]. Mintha egész nap csak erről beszéltek volna. Kiderül, hogy a modellkísérleti programban – aminek a beszámolóján ülök – résztvevő betegek 67 százaléka ebben szenvedett. Hiába kutatok az emlékeimben, egyszerűen nem ugrik be, pontosan mit is jelent ez a szó. Végül az utolsó előadó mintha csak megkegyelmezne nekem – a hallgatóságban csak én nem értem a zsargont – ezt mondja:

„Képzeld el, hogy a következő pillanatban képtelen vagy beszélni a családdal, nem tudod elolvasni az újságot, ha a postás hoz egy ajánlott levelet, nem tudod az aláírással hitelesíteni az átvételt, vagy nem érted meg a hozzád beszélők szavait.”

Egy teljes kommunikációs szakadék, amibe váratlanul hullasz bele. A fő kiváltó oka a stroke, amely során az agy beszédközpontja sérül. Ezeknek az embereknek nagyrészt újra meg kell tanulniuk kommunikálni. Szomorú érdekesség, hogy míg a Parkinson-kórról fogalmat tud alkotni a hétköznapi ember (körülbelül háromezer ember szenved benne Magyarországon), addig az afáziáról valószínűsíthetően a népesség 80-85 százaléka egyáltalán nem is hallott (nagyjából negyvenezer beteg Magyarországon). Igaz, ezek a számok csak az itthoni tapasztalatok (és az USA-ban készült statisztika) alapján becsült értékek, mert pontos felmérés – érthetetlen módon – eddig nem készült még nálunk.

A záró imák a pénzért szólnak.

Sablik Henrik

Ez itt az Ön ingyenes hirdetésének helye.

További részletek: hirdetes@mentropia.hu

Hancock,

a közönyös superhős

Mi van akkor, ha senkit sem érdekel a világ sorsa? Ha az emberek csak rombolják a környezetüket, ártanak másoknak, és a problémák mellett csak elhaladnak, még akkor is, ha rendelkeznek a problémák megoldásának képességével, csak éppen lusták segíteni?

Ha jót akartok nevetni és kikapcsolódni, vagy éppen a nagy meleg elől bemenekülni egy légkondis moziba, mindenképpen nézzétek meg a nyár bunkó superhősét. A különleges képességekkel megáldott, Dr. House-os modorú Will Smith főszereplésével készült Hancockot.

Nehéz a dolga a 21. századi hősöknek. Hancock is szeretné, ha békén hagynák az emberek. Nem is érti, miért neki kellene megállítania a rosszfűkat. Számára elég az a tudat, hogy van whisky a közelében, és kipihenheti a nap fáradalmait. Az emberek utálják, bunkónak tartják, mert a problémák megoldása érdekében még nagyobb károkat okoz, ha éppen méltóztatik felkelni, és törődni az emberekkel.

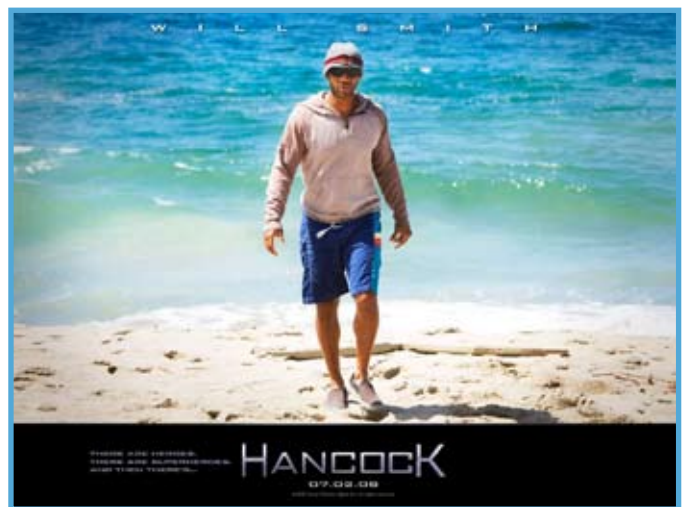
Ám mindent, és mindenkit el lehet adni egy jó PR ügynök segítségével, így történik vele is. Belevág egy nagy átváltozásprojektbe, persze nem önszántából, hanem Ray Embrey (Jason Bateman) segítségével, és megpróbál kedves lenni az emberekhez, és elismerni őket. Ez elég nagy feladat, főleg akkor, ha az emberek nemcsak közönyösek, hanem elítéltesek is, és még Hancock is úgy vélekedik a képregénybeli superhősökről, hogy nem mások, mint „melírozott köcsögök idétlen ruhákban”.

Charlize Theron és Jason Bateman – akit legutóbb a Junóban mint örökbefogadó apuka láthattak a magyar nézők – játéka Will Smiths alakítása mellett ugyan eltörpül, mert bármilyen zseniálisak is, a főszereplőt csak kiegészíteni tudják. Mégis emlékezetes, ahogyan beleélik magukat a szerepükbe, és igazi csupaszív emberekként jelennek meg, akik megpróbálják a világot jobbra tenni.

Tehát napszúrás ellen irány a mozi, és válasszunk valami könnyed, nevetgetős filmet. És figyeljünk oda minden nap a környezetünkre, mert minden emberben, még benned is, kedves olvasó, egy superhős rejtőzik, akinek feladata van.

Dobos Mónika

Fotók: internet

Szakadó esőben is a nyakamba vettem a várost júniusban, hogy felkutassam a könyvek fesztiváljának helyét, a Vörösmarty teret. Az égnek árja elől, a kis földalattihoz húzódtak az emberek, illetve a közeli fedett helyekre. A könyveket is ponyvák takarták.

Nagyon érdekes és lenyűgöző volt az egész. Csíkszeredáról, Kárpátaljáról is képviselték magukat a kiadók, és a Gyermekkönyveknek is nagy teret adtak, mivel a Gyermekkönyvnapokkal vonták egybe a könyvhetet.

A dedikálók kedvesek, szimpatikusak voltak, szívélyesen fogadták a hozzájuk járulókat, és az MR közvetítette is az ott lezajlott beszélgetéseket az írókkal, költőkkel. Még a nagy eső ellenére is kitaróan beszélgettek, és adtak magukból nekünk, olvasóinknak, a befogadó közönségnek.

Egy gyerekkönyvet áruló pavilon mellett látványelemként boszorkánynak öltözött fiatal lány is árulta a könyveket, az egész vásárhangulatot öltött, egyfajta kulturális eszmecsere és könyvbazár volt.

Mindenkinek ajánlom, hogy egyszer jöjjön el egy ilyen ünnepi könyvvásárra, mert nemcsak az alkotókkal, hanem különböző ritkaságokkal is lehet találkozni. Például volt egy olyan stand, ahol néhány száz forintért lehetett idegen nyelvű könyvet vásárolni.

Az eső miatt nem volt az igazi fesztiválhangulata az eseménynek, de élmény volt ott lenni, és jövőre is elmegyek, kincseket keresgélni, és író-olvasó találkozók látogatni. Idén Kányádi Sándorral találkozhattam, varázslatos volt.

Dobos Mónika

79. Ünnepi Könyvhét és 7. Gyermekkönyvnapok

Fotó: internet

Ez itt az Ön ingyenes hirdetésének helye.

További részletek: hirdetes@mentropia.hu

Sikeres a Szentivánéji Álom!

Megtelt a 4000 főt befogadni képes nézőtér a Szegedi Szabadtéri Játékok és a Magyar Állami Operaház közös produkcióján, a Szentivánéji Álom ősbemutatóján.

A néphit szerint Szent Iván éjjelén minden és mindennek az ellentéje is megtörténhet. Ahogy a mű egyik kulcs dalában is hallhatjuk, „Mindenki szerelmes valakibe”. De előfordulhatnak apróbb problémák, ilyenkor elkél a varázslat. A tündék készen is állnak rá, hogy megsegítsék a szerelmeseket, és elkezdődjön a Szent Iván éji álom.

Szegedi
SZABADTÉRI
Játékok

A darabot world musicalnek kiáltották ki, mert az előadás alatt halhattunk magyar, cigány, indiai népzenei motívumokat, jazz és pop betéteket is.

A mű szövegét és a jeleneteket korunkra igazították, a szövegíró Müller Péter Sziámi, a magyar alternatív kultúra egy jeles alakja volt, aki 2005-ben lett a Magyar Állami Operaház igazgatója.

A jelmezek ragyogóak voltak, külön kiemelném a tündérek jelmezeit, ők már az első pillanattól kezdve elvarázsolták a nézőtérén ülőket. Titánia (Janza Kata) és Oberon (Szabó P. Szilveszter) mint a tündérvilág uralkodói, és szolgálk, Puck (Kerényi Miklós Máté) és a sok tünde, aki a királyságukban él, olyan mesevilágot elevenítettek meg, amit színpadon megjelenítve még nem láttam ilyen jóra sikeredni.

Ám mégsem mesejátékot láthattunk, az előadást ugyanúgy élvezték a felnőttek is. A koreográfus (Duda Éva), aki maga is táncos, igazán kitett magáért, olyan balett, jazztánc és népi táncemelekkel gazdagították a musicalt az előadók, ami mindenkit lenyűgözött.

A dalok hangulatához illően váltakoztak a fénytechnikai megoldások. A látványelemek között volt olyan pirotechnikai eszköz is, mint a tűzijáték, a vihar szimbolizálására. De láthattunk tűzsonglörködést is.

A színészek alakítása elsőrangú volt, látszott rajtuk, hogy profi táncosok és énekesek. Ingyenes szórakozást nyújtottak a közönségnek, és minden korosztály megtalálhatta az előadásban azt, ami neki szólt. A külföldiekre is gondoltak a rendezők, a darab szövege jól látható angolul, a nézőtér elé helyezett óriás kivetítőkről.

A színdarab még látható augusztus elsején és másodikán a Szegedi Szabadtéri Játékok keretén belül a Dóm téren.

Dobos Mónika

www.negymadar.blog.hu

Fogas kérdések

Egy mulatságos – megtörtént – eset kapcsán támadt kedvem a téma körbejárásához.

Hősünket, nevezzük Ferinek, jól ismerem, szeretem, a történeteit pedig egyszerűen falom. Humora határtalan, és a mókás helyzetek – körülötte, vele történve – mindennaposak.

Mozgáskorlátozottsága ellenére is sokra képes. Zsinórban nyeri a rádiók műveltségi játékait, olvas és telefonál, nyüzsög, él! Autót vezet, és nem kesereg a mankó okozta korlátokon, inkább ledönti azokat.

Feri nem fiatal már, de szeméből az a huncut fény, amiért az első pillanatban megszerettem, nem tűnik el egyetlen percre sem. Ahogy az alábbi történetet meséli, dőlünk a nevetéstől mindannyian, csak felesége bólogat komolyan, jelezve, hogy ez bizony nem mese, így volt, ahogy Feri mondja.

Feri – mert a baj nem jár egyedül – járásképesége elvesztésével jelentős túlsúlyra tett szert. Ez nehezíti az egyedül való közlekedést, csaknem mindenben felesége kitartó és zokszó nélküli segítségére van utalva. Fogait elvesztve Feri is a protézist viselők hatalmas tárborához csapódott. Egy reggel, hogy gyorsabban menjen a reggeli eltüntetésére, kivette fogsorát, letette a dohányzóasztalra, és a puha kenyeret fogatlan szájjal majszolva nézte a TV-t. Hűséges társai, a két cica lesték, hátha lepottyán egy-egy falatka nekik is. Hiába sóvárogtak, Feri éhes volt, és nem osztozott velük.

Na, a macskák ravaszabbika úgy döntött, önkiszolgálással vet véget éhségének. Vitte, amit lehetett. Nevezetesen Feri fogsorát. Gazdája nem hitt a szemének, amikor macskája, szájában hatalmas – emberi – fogakkal rávicsorgott, majd kiszurrant a szobából. Vitte kincsét, átrohanva a konyhán, ki a kert bokrai alá.

Feri kétségbeesett üvöltésére ijedten berohanó felesége, nagy nehezen megértve a történeteket, uccu, a macska után eredt, és kezdetét vette a harc, a fogakért. A macska csökönyösen ragaszkodott szerzett jogához, de Feri asszonya sem engedett, követte. Bokorról bokorra ugráltak, egyre közelebb jutva a ház mögött húzódó erdőhöz, amitől csak egy kerítés választotta el a kertet. A macska tudta, hogy ha odáig eljut, akkor az asszonnynak esélye sincs tovább az üldözésre, ő pedig a kerítésen átmászva, viheti védett búvóhelyére kincsét, a fogsort.

De nemcsak a macska, hanem asszonya is tudta, hogy ha ez megtörténik, akkor keresztet vehet a fogakra, és kezdődhet a tortúra, fogorvostól technikusig és vissza. Utolsó, kétségbeesett, hatalmas ugrással terítette le a tolvajt, visszaszerezve férje fogait és tekintélyét a macska előtt is.

Fotó: Gubis Mariann

Kicsit hosszúra nyúlt bevezetőmet olvasva, nyilván kedves olvasóm is rájött, miről szól ez az írásom. Igen, fogászati különlegességekről, történelmi visszatekintésről, és a jelenen keresztül a jövő lehetőségeiről. Kutatómunkám során döbbenet olvastam a forrásanyagokat. Bennem még azok a történetek élnek, amik arról szólnak, hogy szépséges királynőnk, Sissy, azért nem ragyogtatta világszép mosolyát évei haladtával, mert a sok szüléstől és fogyókúrától kihullott fogai nélkül inkább okozott volna riadalmat ez a mosoly, mint hódoló ámulatot. Talán ezért is gondoltam, hogy a fogpótlás, a protézis feltalálása csak néhány százéves múltra tekinthet vissza. Hát nem így van!

Őskori műfogsorra bukkantak Mexikóban! Már 4500 éve ismerték és gyártották a mai protézisekhez nagyon hasonló fogpótlásokat. Az őskor emberének fogait lereszelték, és párdúc-, valamint farkasfogakkal toldották meg. A harminc év körüli férfi korai halálának oka – a tudósok szerint – egy elfertőződött foggyökér gyulladása lehetett.

Később, a maja kultúrában is használtak fogpótlásokat. Anyagában különbözött a mexikói lelettől, hiszen jádéból készült. Az ókori Egyiptomban is ismerték a fogpótlás mikéntjét. Az orvos elkábította húzás előtt a beteget, hogy ne szenvedjen. A pótlások anyaga arany és állati csont volt.

Az ókori Róma ólomból készült vízvezetékei miatt rengeteg embernek hullott ki a foga az ólommérgezés következtében. Maga Julius Caesar is ezek közé tartozott. Hogy megelőzzék a fogszuvasodást, tehénvizelettel kezelték fogaikat. Az ókori Rómából származik az a lelet, amelyről úgy tartják, hogy a világ legrégebbi, aranyból készült foghídja. Igaz, enni nem lehetett vele, de látványnak nagyon mutatós lehetett. Ugyancsak Rómából, egy i.sz. 1-2. században élt nő szájából származik egy másik lelet is. A pótlások a nő saját fogaiból készültek, aranyszállal rögzítették egymáshoz és az állkapocshoz azokat. Egy ókori görög leírásban megtalálható a kor fogkrémjének receptje is. Tengeri sóból, szemcsés anyagokból, őrölt osztrigából, illatos növényekből és olajból készítették.

Az etruszkok aranypántokkal rögzítették a meglévő fogakhoz az aranyból készült pótfogakat. Főníciai és ógörög sírokban dróttal rögzített fogpótlásokat találtak a kutatók.

A középkorban már foglalkozásnak számított a fogkészítés. Alapanyagként állati – főleg szarvasmarha – csontokat, aranyat, ezüstöt, vízióagyart használtak, de felhasználták halott emberek fogát is.

I. Péter orosz cár köztudottan polihisztor volt. Egyik kedvenc időtöltése a foghúzás volt. Aki nem vele húzatta ki a fogát, kegyvesztetté vált.

Kétszáz éve készült, porcelánból és aranyból az a fogászati művelet viselőjével, Narbonne érsekkel együtt temettek el 1806-ban, Angliában, ahová az érsek a francia forradalom bosszúja elől menekült. Mivel a fogászati művelet meglehetősen kopott állapotú, feltételezhetően rendeltetészerűen, vagyis nemcsak „kirakatként”, de étkezésre is használta.

Gyermekkoromban a tejfogak kihúzásához nem kellett orvoshoz menni. Anyukám egy cérnával megkötötte a mozgó fogat, majd az ajtó kilincséhez rögzítette a cérna másik végét. Egy gyors mozdulattal kinyitotta az ajtót, nekem megijedni sem volt időm, mert a fogam máris ott himbálózott a cérna végén.

Persze a felnőttek fogának eltávolítása nem ment ennyire könnyen. Az araboknál például a rossz fog gyökeréről a fogínyt viszatolva, lefejtették a csontos részről, és vassal megégették, embertelen fájdalmat okozva ezzel a páciensnek.

A modern fogászat P. Fauchard (1678–1761) nevéhez kapcsolódik. Ettől kezdve rohamosan fejlődni, finomodni kezdett a felhasznált anyagok és eszközök köre. Már ügyeltek arra, hogy az ép fogak ne legyenek átfúrva, ne essenek áldozatul a pótlások készítésekor, ezért inkább a kapcsos rögzítést alkalmazták. Ezt a módszert még ma is használják, ugyanis fogkímélőbb megoldásokat már feltaláltak, de olcsóbbat még nem.

Ennél jobban illeszkedő, esztétikusabb a rugós, illetve a vákuum lehetőségét kihasználó protézis, de a jövő, sőt a jelen már – a pilanatnyilag még nagyon drága, de a létező megoldások legjobbjaié –, a fogbeépítésé. A fogászatban ma használatos anyagok nagyban eltérnek az eddig ismertektől. Egyre könnyebb, és allergiát nem okozó anyagok váltották fel a korábbiakat. A fogbeültetés néven ismert beavatkozás lényege, hogy egy titánból készített csavart – az implantátumot – beültetik az állcsontba, és ez mint egy foggyökér használható a továbbiakban. A titán azért alkalmas erre a felhasználási módra, mert a csont elfogadja, összenő vele, és kitart a páciens élete végéig.

A távoli jövő még ennél is kecsegtetőbb! Évek óta kísérleteznek a tudósok az összejt felhasználásával újránövesztett fogakkal. Egerek esetében már biztató eredmények vannak. Az állkapocsba ültetett összejtszövetből nyolc hét alatt fogak nőttek. A feltaláló, Sharpe professzor, a saját lánya tejfogából, a fogbélből nyert összejtet egérbe ültette, és abból emberi fog nőtt ki. Ezekből a sejtekből testbarát töméseket is lehetne készíteni, amik beépülve a fogba, a test részévé lennének, amit nem kellene többé kicserélni. Összevetve megállapíthatjuk, bármilyen hatalmas iramban is fejlődik a tudomány, bármennyire pótolható az, ami nincs, a legfontosabb, hogy amink van, arra vigyázzunk minden eszközzel! Rendszeres szűrővizsgálat, napi többszöri fogtisztítás és egészséges életvitel esetén több esélyünk van rá, hogy velünk született, de sokszor könnyelműen elveszített kincsünket, testi-lelki egészségünket – beleértve fogainkat is! – megőrizhessük.

Sági Erzsébet

Bővebben minderről az alábbi linkekre kattintva olvashatnak:

http://fogaszati.blogter.hu/?post_id=239669

<http://www.mult-kor.hu/cikk.php?article=13994>

<http://www.hazipatika.com/topics/fogapolas/articles/Fogmu-emlekek?aid=20021022125119>

<http://fogorvos.origo.hu/index.php?p=news&act=show&cid=265>

<http://dental.hu/dentalnet-hirek/friss-hirek/hirek/20040514/fognovesztes-ssejtbl>

A jognak asztalánál

2004 novemberében a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei M nagyközség iskolájának egyik pedagógusa, H. Zoltánné családlátogatásra ment K.-ékhoz. A család leánygyermeké, K. Viktória az iskolai órákon több alkalommal elaludt, ezért osztályfőnöke úgy döntött, elbeszélget a szülőkkel.

Viktória édesapja, K. Miklós elmondta a tanárnőnek, hogy gyermeke, kortársaihoz hasonlóan elvégzi iskolai feladatait, tanulás után segít anyjának a ház körül, időben fekszik le és hét órakor kel. Leánya fáradtságára nem talált magyarázatot. K. Viktória a családlátogatást követő két napon nem ment iskolába. Mulasztását édesanyja igazolta. Miután a kislány az órákon képtelen volt összpontosítani, illetve újabb két alkalommal elaludt,

osztályfőnöke többször is beszélgetett vele. Feltűnt neki, hogy az addig kiegyensúlyozott, jó eszű, okos kislány zavart, ideges. Nevelőtársaival is megvitatta az esetet, ekkor jelezte neki C. Imréné testnevelő tanár, hogy a tornaórákon a kislány testén több csúnya horzsolást, véraláfutást látott. H. Zoltánné ekkor újra, hosszasan beszélgetett Viktóriával, aki végül elmondta, hogy apja állandó rettegésben tartja a családot. Öccsét néhányszor az istállóba zárta, édesanyját azzal gyanúsítva, hogy a kisfiú valódi apja nem ő. Az anyát heti rendszerességgel megerőszakolta, Viktóriát pedig több alkalommal megverte, volt úgy, hogy kézzel, de megesett, hogy gumitömlővel, bottal is. H. tanárnő a tudomására jutottakról beszámolt az iskola igazgatójának, aki ezek után bejelentést tett a falu önkormányzatának jegyzőjénél, illetve a falu körzeti megbízott rendőrénél is. A jegyző beidézte Viktória szüleit, akik a kislány állításait egybehangzóan cáfolták. Ugyancsak tagadták leányuk vádjait az őket felkereső körzeti megbízott előtt is. Az addig vidám, jókedvű Viktória ekkor már nem járt át barátnőihez, osztálytársaival alig beszélt, H. tanárnő elől pedig szinte bujkált. A karácsonyi szünet elteltével Viktória törött karral kezdte a második félévet. Osztályfőnöke kérdésére annyit volt hajlandó mondani, hogy játék közben elesett. A kislány öccse, a Viktóriánál két évvel fiatalabb K. Zoltán ebben az időben kezdett kimaradozni az iskolából. Végül a kisfiú osztályfőnöke is bejelentést tett a hivatalos fórumokon. A jegyző értesítette a megyei önkormányzat gyámügyi osztályának illetékesét, aki

felkereste K.-ékat. A gyerekek a gyámügyi előadó látogatása után három napig nem voltak iskolában. Negyedik nap Viktória részt vett az órákon, de arra a kérdésre, hogy öccse miért nem jött iskolába, nem tudott magyarázatot adni. A falu körzeti megbízottja még aznap újból felkereste a családot. A szülők elmondták, hogy fiuk kamaszodik, egyre kezelhetlenebb, rendszeresen csavarog. Hollétéről nincs tudomásuk. Másnap reggel Viktória bement ugyan az iskolába, de rosszul éreztetve hivatkozva a harmadik órától hazament. Osztályfőnöke elkísérte tanítványát, és útba ejtették a falu rendelőjét, ahol az orvos megvizsgálta a gyereket. Zaklatottságát és fáradtságát serdülő korával magyarázta és azt javasolta, egy hétig pihenjen odahaza. A történetek után négy nappal Viktória késő este zokogva kereste fel H. Zoltánnét. A tanárnőnek elmondta, hogy öccsét szülei az istállóban tartják bezárva. Apjuk a kisfiút több alkalommal nagyon megverte, a gyerek két napja nem ad életjelet. Elmondta továbbá, hogy apja rendszeresen megerőszakolja. Amikor erről anyjának beszámolt, az asszony annyira megverte, hogy a karja eltörött. Ezután megfenyegette, hogy ha bárkinek elmondja azt, amit apja tett vele, megöli őt is és öccsét is. A tanárnő azonnal értesítette a körzeti megbízottat, aki átkutatta a K. család istállóját, de miután Viktória öccsét nem találta ott, nem adott hitelt a kislány szavainak, mondván, így akar bosszút állni szülein, amiért megfenyítették valamilyen csínytevéséért. Viktória osztályfőnöknője ekkor már nem hagyta annyiban az esetet, másnap bejelentette a megyei rendőri szerveknél K. Zoltán eltűnését. Amikor a rendőrök a K. család házához érkeztek, a kisfiút szüleiivel találták. A szülők elmondták, hogy fiuk akkor érkezett haza, addig nagyszüleinél bujkált. Ezt később a nagyszülők nem igazolták. A rendőrök mindkét gyermeket átszállították a megyei Ifjúsági Nevelőintézetbe. K. Viktóriát és öccsét ezután több alkalommal kihallgatták. A gyerekek elbeszélését zavarosnak, ellentmondónak találták, ezért pszichológus segítségét vették igénybe.

A pszichológus szakvéleményében megállapította, hogy a testvérek erős személyiségtorzuláson estek át, nem hisznek a felnőtteknek, az őket ért, kirívóan durva erőszakot ugyanakkor jogosnak tartják. Úgy vélik, helytelenül viselkedtek, amikor idegeneknek elpanaszolták apjuk brutális

Fotók: Gubis Mariann

viselkedését. Viktória arra a kérdésre, hogy apja valóban több alkalommal megerősakolta-e, a következőt válaszolta:

– Már nem vagyok biztos benne. Ezek után a gyermekek apját őrizetbe vették. A területileg illetékes bíróság nem látta indokoltnak K. Miklós előzetes letartóztatásba vételét, illetve elrendelte szabadlábra helyezését. Az őrizetből szabadult férfi, hazatérve, fiát egy kerékpárpumpával többször megütötte, lányát szintén véresre verte. Feleségét három alkalommal megerősakolta, végül ismeretlen helyre távozott. K. Viktória

először osztályfőnökét értesítette, majd nagyszüleihez menekült. Öccse életét csak az orvosi beavatkozás mentette meg. K. Miklóst egy hét múlva a falu szőlőhegyén lévő pincéjükben fogták el.

A két gyermeket azonnal visszavitték a megyei Ifjúsági Nevelőintézetbe.

Mindkettőjüket pszichológus kezelte, több mint egy esztendőn át. Az apát a bíróság bűnösnek mondta ki két rendbeli, fiatalkorú veszélyeztetése vétségében, és három évi elzárással sújtotta. Elrendelte ugyanakkor a két gyermek hazabocsátását, hangsúlyozva a család szerepének fontosságát, a gyermekek egészséges nevelése szempontjából.

H. Zoltánné osztályfőnök első családlátogatásától az ügy teljes lezárásáig, négy év telt el.

K. Miklós, amennyiben ezt magaviselete lehetővé teszi, él majd a büntetés harmadolásának lehetőségével. Miután felesége nem nyújtott be válókeresetet, 2009 novemberében hazatérhet családjához.

Történt mindez a 21. század elején, 2004-től 2008-ig, az unióra lépett Európában, Magyarországon. Ott, ahol az Isten, Haza, Család hármas jelszavát több politikai párt is magáénak vallja. Ahol a társadalom gondolkodásmódját áthatja a keresztény-polgári értékrend. Ott, ahol a családon belüli erőszak megfékezésére az eltelt húsz esztendőben még látogatási jogszabályok sem születtek. Ahol a feleség megerősakolása a mai napig nem minősül bűncselekménynek.

Molnár Péter

ÖNMŰKÖDŐ IRODALOM

Gyerekmágus

...és ott állt előtte, hatalmas, kerek szemmel.

– Repülj! – parancsolta, koncentrálvá összes varázserejét.

De a madár már hosszú percek óta nem mozdult a réműlettől.

– Repülj! – tárta szét karjait a gyermek, hogy a kívánságenergia tisztábban törjön elő szívéből.

A láthatatlan erő végigsöpört a mezőn, s minden repülni tudó, szárnyas lény felrebbent, csak ami a lába előtt hevert, nem mozdult. Lehajolt érte, felvette. Az ijedt madár fekete boggyószemeibe nézett. A lény lelkébe hatolt, hogy legbelül indítsa el a szükséges folyamatokat a kívánsága teljesítéséhez. Majd lehunyta szemeit, fejét kissé előrehajtotta, hogy a homloka pontosan a madár koponyája felé irányuljon. Száját alig résnyire nyitotta, úgy suttogta a szót, amely az érzést jelentette, ami teljesen kitöltötte testét:

– Repülj! – s e szóval magasba dobta a tollas testet.

Még csukva volt a szeme, amikor a madár tompa puffanása jelezte a sikertelenséget.

Összetörten ült le a fűbe.

– Hát itt vagy! Hogy állsz a mai leckével? – kérdezte a mágus, megsimítva a tanítvány fejét.

A gyerekmágus csak csendben rámutatott a pihegő, remegő madárra.

A mester elmosolyodott, és odatért a állat mellé. Gyengéden felemelte, és egy pár pillanatig a karjában pihentette. Aztán közel hajolt hozzá, és ahogy a szelek zúgnak a fák között, belesustorgott a gyalogmadár fülébe, végül letette.

Az állat körbenézett a magas fűben. Kicsit kinyújtóztatta lábait, csonka szárnyait, ezután futni kezdett. Néhány másodperc múlva eltűnt a növények között.

– De... de... – hebegett a tanítvány, azonban a mester csendre intette, mert néhány méterrel arrébb egy madár emelkedett fel a bozótosból. Esetlenül csapkodott, ám egyre magabiztosabban szállt a táj fölé.

A mágus mosolygott, és visszaindult az erdőbe.

– Mi... mit... mit mondtál neki? – csodálkozott a gyermek.

A mester meg sem fordult, a szél súgta a választ:

– Képes vagy rá!

Fotó: Sántha Krisztina

Sablik Henrik

Mókuserék

Egyszer fent, de többször lent...
Sokszor kint, de főleg bent.

Mókuserék életünk...
Meghalunk, majd éledünk.

Cérnánk fogytán, elszakad,
Csomóznánk, de nem szabad!

...Mert, a rosszból nem lesz jó...
Nem segíthet a csomó!

Barátság és szerelem,
Ingoványon nem terem.

Sisakrostély szemedén...
Tekinteted nem lelem...

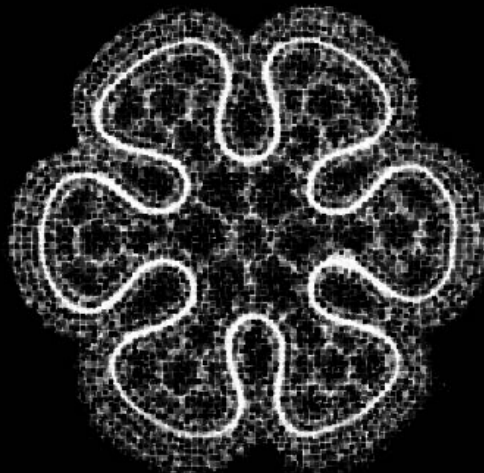
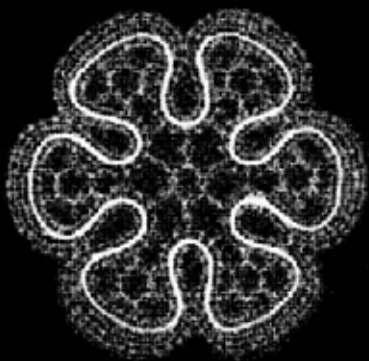
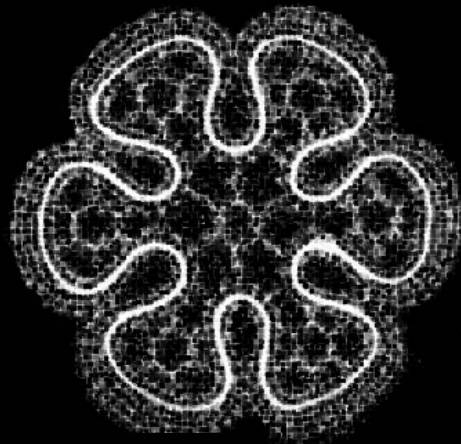
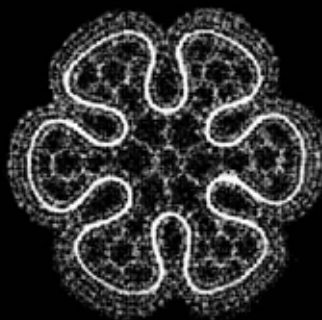
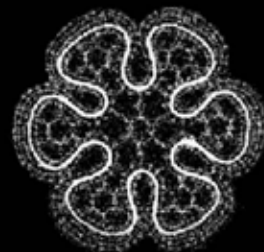
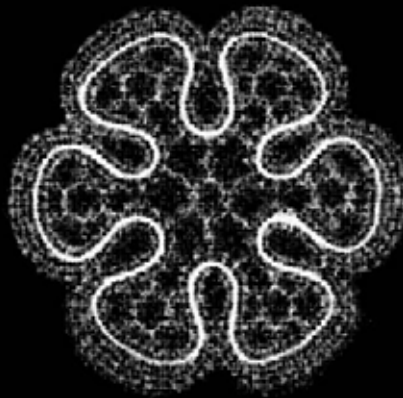
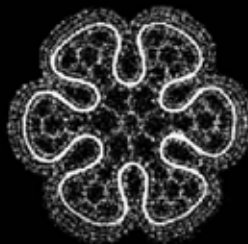
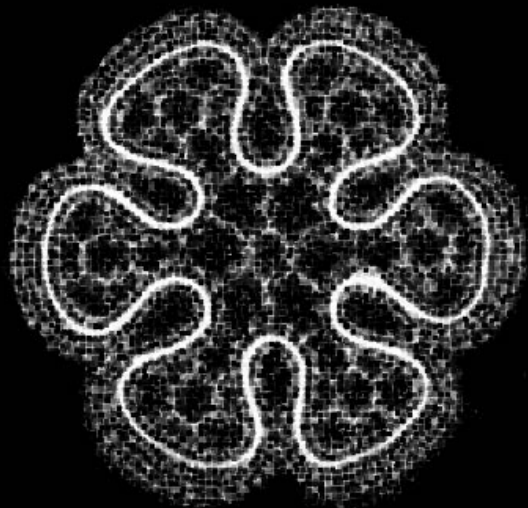
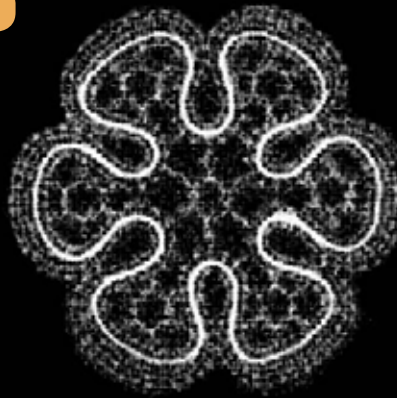
Vérted nem véd? Vesd le hát!
Kardod csorba? Sutba vágd!

Karom tárva... Vedd észre!
Szívre figyelj, ne észre...

Meghalunk, majd éledünk!
Mókuserék életünk...

Egyszer lent, de többször fent!
Néha kint, de főleg bent!

Sági Erzsébet

Hull a dék a blokkban

A szelektív hulladékgyűjtés margójára

Panel lakótelepen élünk. Ez a háromszavas mondat mindent elárul arról, hogy milyen lehetőségeink vannak a környezetbarát, szelektív szemétyűjtésre és -hasznosításra.

Igaz, már egyre több ilyen blokkház környékén fellelhetők az ötösével kihelyezett dizájnos, színes konténerek, és megnyugtató a szemnek az odajárulók látványa – lám, vannak a bolygónkra odafigyelő, gondos emberek, akik nem sajnálják a szemetet külön kezelve kidobni. Ennek ellenére sajnos még mindig nem elterjedt a módszer alkalmazása. (Előrebocsátom, sajnos, egyelőre magam sem szelektíven gyűjtöm a hulladékot, de ha a házban lenne ilyen rendszer, megtenném. Azt hiszem, ezentúl megpróbálom úgy gyűjteni, de sokat nem érek vele, ha a végén minden úgyis a „közösbe” kerül...)

Pedig az igény egyre nagyobb, és a probléma nem csak a panel lakótelepeket érinti. A belvárosok bérházai is hasonló gondokkal küzdenek, mert ott a szűkre épített utcákon még a kinti szelektív hulladéktartályok sem férnek el.

Kérdezz! Ki felel?

Az első probléma ott merül fel, hogy aki szeretné a szemetet külön tasakokban gyűjteni otthon – természetesen amíg tele nem lesz a kukája -, az fizikailag sem tudná hová beállítani az öt (vagy hat, amiről majd, cikkem későbbi szakaszában írok) darab, külön a műanyagnak, színes üvegnek, fehér üvegnek, fémnek és papírnak „szentelt” szemetest. Hiszen a konyhák, ahol általában az ember a hulladékgyűjtőt tartja, a panelházakra jellemzően rettentően kicsik, kevés bennük a hely. (A miénk konkrétan nincs 4 négyzetméter, és két ember már nem fér el benne.)

De ha valaki ezt sikeresen ki is küszöböli, máris szembetalálhatja magát a másik, égető problémával: a gondosan összegyűjtött, szelektált szemetet nem tudja hova üríteni. Hacsak nem lakik a földszinten és nincs kilométerhiánya (értsd nem szalad ki naponta kétszer a „pakkokkal” a közeli vagy távoli szelektív hulladékgyűjtőig), akkor marad a közös szemétdobóig való sétálás. És ott a már szépen szétválogatott hulladék megy a nagy tárolóba, ahol keveredik a többi szeméttel, színtől, anyagtól és veszélyességtől függetlenül... (A járókeretes, nyolcvan éves

özvegy Krahácsné Rózsika néni a nyolcadikról egészen biztosan nem fog elszaladni a szemeteszacskókkal a dizájnos tartályokig, ugyanis ő örül, ha eljut a szemétdobó helyiségig, aztán meg vissza, és mindeközben nem esik össze.)

Fotó: Szabó Borka

Ha létezne a panelprogram keretén belül ilyen lehetőség, hogy blokkházakban alakítsanak ki helyi szelektív hulladékgyűjtőt, a következő gondba ütköznének a lelkes lobbizók: a társasházaknak nem lenne annyi megtakarított pénze és/vagy a lakóknak annyi befektethető vagyona, hogy finanszírozzák a telepítés és működtetés költségeit. Sőt, ha lenne is, mert annyira eltökélten szeretnék beépíteni a hulladékgyűjtő rendszert – amihez emeletenként öt (vagy hat) ledobónyílást kellene installálni, lent a nagy kuka helyén pedig még pluszban öt (vagy hat) fogadókonténert is -, akkor a szemétdobó helyiségek mérete lenne akadály. Hol férne el öt külön tartály, hogyan lehetne megoldani azt, hogy ne telítődjön hamarabb, mint ahogy ürítenék, és hogyan ne keveredjen benne az összegyűjtött hulladék? Hogyan lehetne a panelház lakóinak megtanítani, hogy a műanyagot ne dobják a fém közé, legyenek gondosak, törődjenek a környezetükkel, a Földdel, ahol élünk, és másokban is igyekezzenek ezt a felfogást tudatosítani? Rengeteg a kérdés, és nagyon kevés a válasz...

De tegyük fel, hogy sikerülhet, a beépített szelektív hulladékgyűjtő rendszert örömmel és okosan használni kezdik a házigyári blokk lakói. A lenti tárolóban szeparáltan gyűlik a szemét, a fém, a műanyag, a színes és fehér

üveg, a papír... A reggeli „felmentősereg”, a Fővárosi Közterületfenntartó Vállalat dolgozói hogyan ürítik a különböző színű kukákat, amikor a hulladékhasznosító autó ömlesztve fogadja és darálja le a szemetet? Minden ilyen járműre szerelni kellene öt külön kis nyílást, öt külön kis „bugyorral”...

És ezt az elmélkedést még folytathatnánk...

A hat az ember(séges hulladékhasznosítás) száma

A fentiek mellett megjelenik a következő ádáz gondolat: miért csak öt szelektív kuka van? A fém-, műanyag-, papír- és a kétféle üvegtároló szemetes mellé kihelyeznék egy hatodik, úgynevezett biológiai hulladékgyűjtőt. Mielőtt kedves Olvasónk halálra rémülne, elmagyarázom, hogy pontosan arra gondolok, hogy ide lehetne dobni a használt pelenkákat (lévén két kisgyermekes anyukaként pontosan tudom, hogy kezdetben nem ritkaság a napi tíz darab, kellemes illatú kakis pelus), hogy az intimbetétekről, óvszerekről, hányásos, véres ruhadarabokról, taknyos zsebkendőkről ne is beszéljünk... Ha belegondolunk, ezek mind-mind biológiailag veszélyt rejtő anyagok, hiszen fertőzést terjeszhetnek, járvány idején pedig nem segítenek annak leküzdésében. (Most például, normális esetben a hasmenéses, rotavírusos kakis pelenka ugyanúgy a műanyag feliratú konténerbe kerül, mint a vizes pillepalack, amit majdan újrahasznosítanak... És az átmosás és az aprítás csírátlantató hatása ellenére a kis kórokozó dög nyugodtan csücsül a megújult, és ismét ásványvizessé reinkarnált pillepalack száján, amit aztán bármelyik, hős városlakó az

ajkai felé irányít egy hőségriadóval terhelt nyári napon... Azt hiszem, érti már, kedves Olvasóm, miről írok...)

Röviden: díszleghetne az ötös csoport mellett egy piros vagy barna konténer is, rajta valamilyen emberbarát megnevezéssel feltüntetve, hogy ide pedig minden olyat dobjanak, ami emberi vagy állati eredetű anyaggal szennyezett és potenciális fertőzésforrás lehet...

Kukába kiáltott szó

A Mentrópia Szerkesztősége a Mentrópia Kulturális Közhasznú Egyesület nevében örömmel indulna olyan pályázaton vagy indítana egyet akár maga is, ahol a helyi szelektív hulladékgyűjtés hiányára találnánk kollektíve megoldást. Mert kell lennie, kell tennünk valamit ennek érdekében. A Föld sajnos nem vár türelmesen, hanem pusztul folyamatosan. A világ szemétermelése pedig minden egyes nappal egyre több és nagyobb, míg el nem borít minket szépen a közösbe ömlesztett hulladék... Amiből sokat vissza lehetne forgatni vagy békében el lehetne égetni, anélkül, hogy ezzel szennyeznénk a környezetet, de mivel együtt hever más, veszélyes anyagokkal, így növeli a planétánk szeméttömegét. De meddig?

Ezúton kérjük, kedves Olvasónk, hogy gondolkozzon el a cikkben leírtakon! Ha teheti, válogassa szét szemetét, vigye el a legközelebbi szelektív hulladékgyűjtőig, és küzdjön velünk együtt azért, hogy egyre több helyen megvalósulhasson a válogatott, környezetbarát hulladékhasznosítás!

Szabó Borka

Ez itt az Ön ingyenes hirdetésének helye.

További részletek: hirdetes@mentropia.hu

Egyszer vége lesz

*Bekapcsolta a tévét.
Egy iskolát mutattak.
Valahol Utah államban.
Tényleg bekerítették.*

Adrian belépett a gimnázium épületébe. És lőtt.
Levette a válláról a puskát, és körülnézett.
A szurkolólányok sikítózva lapultak a falhoz, és azok az idegenek, akik eddig észre se vették, most félelemmel tekintettek rá.
Szégyen bevallani, de élvezte.
Egy tanár közelíteni próbált. Adrian figyelmeztette, hogy még egy lépés, és...
A férfi nem hallgatott rá, és ő újra lőtt.
A nyakát találta le.
Véres lett a fal.
El kéne indulni valamerre.
– Állat... – suttogta valaki. Adrian lőtt.
Benyitott az első terembe. Meg se nézte, kik vannak bent.
Meg se nézte.
Csak tette, amit diktált neki.
Maga se tudta, ki.
Bekapcsolódott az iskolarádió.
Ők még nem tudják.
– Kérlek, ne... – könyörgött suttogva egy lány, amikor már ott állt vele szemben.
– Kérlek, ne.
Hatalmas barna szemei voltak. Üde bőre.
Ötősei.
– Kérlek, ne.
– Miért ne? – kérdezte Adrian, de a lányt nem látta le.
A lány pedig nem merte megköszönni.
Félt, hogy egyszer csak megfordul. És lő.
Gyorsan elbújt egy szekrényben.
Mire Adrian visszaneézett, már nem volt sehhol.
Dühében lelőtt egy újabb tanárt.
Odakint már gyülekeztek a rendőrautók.
Sziréna. Tárgyaló pszichiáter.
Kék fény.
És Adrian benyitott a következő terembe.
Hatodikosok várták a tanárt.
Az egyikük nekiesett, hogy elvegye a puskát.
Nagydarab. Amennyiben bekerül a focicsapatba, sztár lesz belőle.
Amennyiben bekerül.
Csend lett.
Adrian pedig gondosan bezárta az ajtót.
A lány a szekrényben remegve várta az újabb lövéseket.
Egyszer vége lesz...
Miből gondolom, hogy vége lesz?
Levette a cipőjét.
A magas sarok kopog.
Kinyitotta a szekrény ajtaját, és óvatosan, mezítláb elindult a folyosón.
Kereste az életben maradottakat.
Fájt a szíve, olyan dühösen dobogott.
Újabb lövések dördültek a mellette lévő

teremben.
A falhoz lapult.
Adrian kirohant, és elrobogott mellette.
Észre se vette.
Véres volt az inge.
A lány bement a terembe.
Az ő osztálya volt.
Fájdalmában felsikoltott.
Letérdelt egy fiú mellé, és átölelte.
Ne...
Egyszer vége lesz...
Adrian elérte a tanárit.
Megcsörrent a mobilja.
Felvette.
Az édesanyja volt az. Könyörgött. Hagyja abba. Hagyja abba most. Nem éri ez meg.
Menjen inni, válaszolta magázódva Adrian.
Egy parancsnok vette át.
Bekerítették az épületet.
Nincs kiút.
Egyébként sincs, motyogta Adrian, és berontott a tanárok közé.
– Mit tett? Mit csinál most? – kérdezte a parancsnok
– Minek magának ez?
– Mert. Jó.
A lány elindult a tanári felé.
A padlón küszött. Hátha úgy nem hallja meg.
Mit csinállok? Kérdezte magától, és felegyenesedett.
Adrian leült a tanáriban.
Kényelmes kis kanapéjuk van, jegyezte meg.
Bekapcsolta a tévét.
Egy iskolát mutattak.
Valahol Utah államban.
Tényleg bekerítették.
Kommandósok, rendőrök, mentők.
De még nem tudnak bemenni.
Még nem.
Egyszer mindennek vége lesz.
– Helló – mondta a lány. A hatalmas barna szemű.
Ott állt az ajtóban.
– Leülsz? – kérdezte Adrian.
Arrébb húzódott, hogy a lány elférjen.
Ő pedig leült.
Odabújt Adrianhez.
És a vállára hajtotta a fejét.
Adrian megfogta a lány kezét, és így nézték a tévét.
Éppen azt mutatták, ahogy a kommandósok betörnek a gimnázium épületébe.
A lány búcsúzóul megcsókolta.
Egyszer vége lesz...

Ternák Tünde

Fotó: Bolyhos Andrea

Kölcsönzés

*Gábor tanácstalanul nézte a házat.
Mellette állt legjobb barátja, Ádám, és a fogait csikorgatta.
– Ezt egyszerűen nem hiszem el – mondta Gábor.
– Az emberi hülyeség határtalan – felelt rá Ádám.
– Az bizony.
Gábor köpött egyet, és továbbgurult.
Ádám még állt egy darabig, és nézte a feliratot:*

**KEREKESZÉK-
KÖLCSÖNZÉS AZ
EMELETEN**

Ternák Tünde

Kaland, vagy valami efféle

Két házasságból öt gyerekkel áldott meg az úr. Ahogy mondani szoktam, van néhány fiam, meg egy lányom. És – bár így nem kezdünk mondatot – azt az áldást néha verésnek éreztük az anyákkal – változtak –, meg a nagyszülőkkel – nem változtak. Különösen akkor, ha az ifjú terroristák ön- és közveszélyes akciókat hajtottak végre, almát loptak a piacon, esetleg egymás fejét zúzták be éppen. Bálint fiam három esztendő múlt, amikor egy este letörtén feküdt a padlóra terített KRESZ-pályás szőnyegen. Vacsorázni hívtam, de azt mondta: inkább lefeküdj. Ő, aki három helyett falt, akár egy éhes napszámos, és ágyba kényszeríteni csak komoly atyai erőszak kilátásba helyezésével lehetett. Sőhajtva néztünk össze a párommal: – Te, vagy én? – mármint, melyikünk viszi reggel orvoshoz a sarját.

Reggelre jelentkezett a láz, enni továbbra sem... Gyerekorvosunk meghűlést diagnosztizált, gyógyszerrel írt, majd három nap múlva, miután Bálint rekedtre ordította magát, fejfájásra panaszkodva, mielőtt álomba ájult, kihívtam az ügyeletes orvost. Csöngettek, ajtót nyitottam és a velemkorú irhadzsekis, szakállas hobótól megkérdeztem, miben segíthetek. Természetesen tegezve. Kiderült, ő az orvos.

Egy óra múlva Bálintot felvették a László kórház fertőző osztályára, vírusos agyhártya-gyulladásal. A következő, nagyjából egy hónapról nincs mit mondanom. Aki maga is apa, sejtethi, aki még nem, majd megtudja. (Nem fenyegetés. Ígéret.)

Aztán visszakaptuk magzatunkat, kissé soványkán, tétova mozgással, fáradékonyan. Első nap otthon a nagyszülők mindent elkövettek, hogy meghosszabbítsák a kínjainkat. A tesók is otthon maradtak, ebédre Bálint kedvence, rántott csirke. Befalta a két alsó combot – vö.: dobverő –, azután a két felsőt. Krumplipürét nem kért – „büdös” –, uborkasalátát úgyszintén nem – „csípős”. Aggódva figyeltük. Vajon felépült teljesen? Nem maradt vissza valami következmény? Jól koordinált a mozgása? Nem dadog? Nincs láza, hőemelkedése?

Egy héttel a hazaérkezése után, egy reggelen nevezett Valentin eltűnt. A szokásos kampányvécézést, rohamöltözködést, reggelikészítést kihasználva köddé vált. Feltúrtuk a lakást, ízekre szedtük a tesókat, hátha mondanak valamit... Semmi. Kamra, gardrób, ágyaljja, a legkisebb meglapulásra alkalmas hely átkutatása, gyerek úr sehol. És ekkor jutott eszembe megnézni a bejárati ajtót, amit mindig zárva tartottunk. Most is zárva volt. A srácok el sem érhatték a kulcsot, nem voltak elég magasak még. Első riadalmamban, miután kiállt a zsidbadás a testemből és a nyílalás a szívem tájékaról, rohantam az erkélyre. Lenéztem, semmi. Se csödület, se összezűzött test a járdán.

Nem folytatom. Közel egy órás keresés után sem akadtunk a fiú nyomára. Anyja, testvérei zokogtak, az időközben hívatlanul

Fotó: Bolyhos Andrea

betoppanó nagymamák egymást hajszolták az örületbe, én ordítottam. Végül megérkeztek a rend éber őrei, akiket feleségem értesített.

Felvették a tényállást, majd rideg és alapos szakszerűséggel kezdték átkutatni a lakást. Sem gyereket, sem magyarázatot nem találtak ők sem. Álltunk a nappali közepén nyolcan, értetlenül, pánikhatáron remegve, a rendőrök meglehetősen zavarban a kutatás eredménytelensége okán.

És ekkor Bálint előcsoszogott a konyhából, arcán azzal a vásott kölykökre annyira jellemző vigyorral, amely száz meg százméterekre előre jelzi: itt jön a baj!

Valamennyien egyszerre vetettük magunkat a gyerekre: – Hol voltál?

Az én hibátlan szépségű fiam pedig büszkén mutatott a mosogatót magába foglaló szekrényre: itt! Azt a szekrényt megnéztük, talán tizenhatszor is, mégsem láttuk a kis бүdöst.

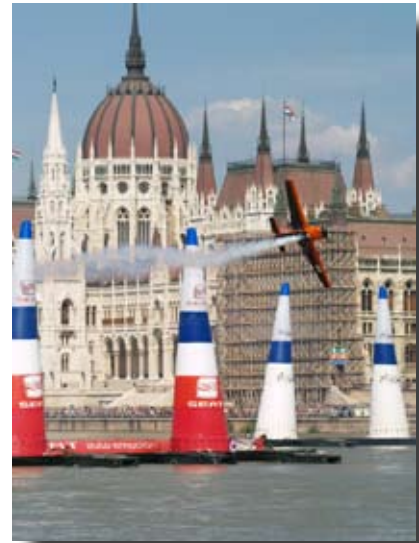
Bemászott a szifon és a bojler közötti vaksötét, észrevehetetlen, egerlyuknyi résbe, és lapított

A rend őrei vörösödtek, a nagyszülők zokogtak, a kölkek szepegettek. Mi összenéztünk feleségemmel, és kitört belőlünk a megállíthatatlan, boldog röhögés: meggyógyult!

Firkálmányom hőse ma harmincéves, két méter és tizennégy centi. Zeneszerzéssel foglalkozik, már amennyiben a trance zene – szerintem nem az –, és olyan szaga van, mint egy görög istennek. Olívaolaj és fokhagyma. (Főzni tanul a bátyjától.)

Pesti úr

Sántha Krisztina fotói a 2008. augusztus 20-dikai repülős versenyről

Mentrópia Szerkesztőség

Cím: 1073 Budapest, Dob u. 74. fszt. 6.
Telefon: 06-70-325-9451

Főszerkesztő
Sablik Henrik

Főszerkesztő-helyettes
Gáspár Ildikó

Rovatvezetők
Angi Orsolya Beáta (Tükörcép)
Dobos Mónika (Fitt kultúra, Játék)
Czifra Bogi (Margó)
Orosz Norbert (Bulvárblokk)
Páll Zoltán (Önműködő irodalom)

Alkotók
Angi Orsolya Beáta, Ámann Richárd,
Czifra Bogi, Dobos Mónika,
Gáspár Ildikó, Molnár Péter, Orosz Norbert,
Páll Zoltán, Sági Erzsébet,
Szabó Borka, Szeifert Natália,
Ternák Tünde, Vilisics Ferenc

Állandó vendégalkotók
Czifra György, Németh György,
Raffai Péter, Reich Károly,
Váczy Jépoint Tamás

Fotó
Gubis Mariann, Beke Péter,
Lőrincz Edina, Sántha Krisztina

Korrektúra
Gáspár Ildikó, Lőrincz Edina,
Molnár Péter, Páll Zoltán,
Váczy Ludmilla

Tördelés
Kellényi Kata, Najzer Helga,
Sántha Krisztina, Szabó Borka

Grafika
Kaczper Balázs, Kellényi Kata,
Szabó Borka

Webmester
Kovács Dávid

Mentrópia, az állampolgár lapja

kéthetente megjelenő
elektronikus kiadvány

ISSN 1789-4913

Honlap
www.mentropia.hu

Hivatalos archívum
epa.oszk.hu

**Kiadja a Mentrópia Kulturális
Közhasznú Egyesület**

Alapítva: 2007-ben
Cím: 1191 Budapest, Kisfaludy u. 26.
Adószám: 18262720-1-43
Banszámlaszám:
10404027-00022735-00000007

Elnök: Sablik Henrik
sablik.henrik@mentropia.hu

Alelnök: Kellényi Kata
kellenyi.kata@mentropia.hu

Titkár: Szabó Borka
szabo.borka@mentropia.hu

Kapcsolat
info@mentropia.hu

Olvasó munkatársaink a
mentropia.zsak@gmail.com
e-mailcímmre küldhetik el alkotásaikat.

Híre, információja van? Esemény közeleg?
Írja meg nekünk:
mentropia.sk@gmail.com

Bármilyen probléma, jogsértés esetén kérjük
Olvasóinkat, értesítsenek minket,
hogy korrigálhassuk hibáinkat.

© Mentrópia 2007-2008.
Minden jog fenntartva